

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Hubáčka a soudců JUDr. Elišky Cihlářové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **COIN, spol. s r. o.**, se sídlem Obeciny 3617, Zlín, zastoupena Mgr. Hanou Zahálkovou, advokátkou se sídlem Příkop 4, Brno, proti žalovanému: **Finanční ředitelství v Brně**, se sídlem nám. Svobody 98/4, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 3. 5. 2010, č. j. 29 Ca 101/2008 – 35,

takto:

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 3. 5. 2010, č. j. 29 Ca 101/2008 – 35, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností se žalobkyně - COIN, spol. s r. o. domáhá u Nejvyššího správního soudu vydání rozsudku, kterým by bylo zrušeno usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 3. 5. 2010, č. j. 29 Ca 101/2008 – 35, a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Krajský soud v Brně (dále též „krajský soud“) napadeným usnesením ze dne 3. 5. 2010, č.j. 29 Ca 101/2008 – 35, odmítl žalobu, kterou se žalobkyně - firma COIN, spol. s r. o. (dále také „žalobkyně“) domáhala přezkoumání a zrušení rozhodnutí Finančního ředitelství v Brně (dále jen „finanční ředitelství“) ze dne 14. 2. 2008, č. j. 2993/08-1200-700284, a ze dne 14. 2. 2008, č. j. 2995/08-120-700284 (a jim předcházejících rozhodnutí Finančního úřadu ve Zlíně /dále jen „správce daně“/ ze dne 27. 6. 2007, č. j. 160546/07/303912/1503, a ze dne 26. 6. 2007, č. j. 159799/07/303912/1503), kterými finanční ředitelství zamítlo odvolání žalobkyně ve věci jí dodatečně stanovené daně z příjmů právnických osob za zdaňovací období let 2001 a 2004 (dále jen daň“). Krajský soud se nejprve zabýval otázkou, zda byly splněny podmínky řízení o správní žalobě a došel k závěru, že žaloba byla podána opožděně. Z obsahu předloženého správního spisu (dodejek) zjistil, že žalobou napadená rozhodnutí byla žalobci řádně doručena již ke dni

4. 3. 2008 a nikoliv, jak žalobkyně uvádí ve správní žalobě, ke dni 15. 3. 2008 (čl. I. žaloby). Pro posouzení otázky včasnosti žaloby je v této věci rozhodnou ta okolnost, že zástupci žalobkyně byla žalobou napadená rozhodnutí doručena fikcí již ke dni 4. 3. 2008 (zástupce si je nevyzvedl v úložní lhůtě). Pokud pak správní orgán přistoupil - ve vztahu k zástupci žalobkyně - k doručování opakovanému, jehož výsledkem bylo, že si zástupce správní rozhodnutí převzal i fyzicky, bylo toto doručení zcela nadbytečné a procesně nesprávné. K řádnému doručení žalobou napadených rozhodnutí tedy došlo již dříve, a to uplynutím 15-ti denní úložní doby. Účinky doručení pak nastaly právě ke dni 4. 3. 2008. Od tohoto dne započala žalobkyni plynout lhůta k podání žaloby ve smyslu ustanovení § 41 s. ř. s. Jelikož žalobkyně podala správní žalobu osobně na podatelně krajského soudu až dne 19. 5. 2008, stalo se tak evidentně až po marném uplynutí dvouměsíční lhůty k jejímu podání. Krajský soud proto žalobu podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. odmítl pro její opožděnost. Z tohoto důvodu se pak soud ani nezabýval výtkami žalobkyně směřující proti žalobou napadeným rozhodnutím finančního ředitelství.

Proti tomuto usnesení krajského soudu podala žalobkyně jako stěžovatel (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížnost, kterou opřela o důvod uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

Stěžovatelka má předně za to, že lhůtu k podání žaloby nezmeškala. Usnesení krajského soudu o odmítnutí žaloby je proto nezákonné. Je tomu tak proto, že v období, kdy byla žalobou napadená rozhodnutí finančního ředitelství doručována zástupci stěžovatelky - Ing. R. L., daňovému poradci, tak tento byl hospitalizován ve Fakultní nemocnici u Sv. Anny v Brně, resp. v pracovní neschopnosti (od 6. 1. 2008 do 10. 3. 2008). Tato okolnost vylučuje, aby se zdržoval v sídle své firmy (na adrese pro doručování písemností zástupci daňového subjektu) a mohly tak nastat účinky fikce doručení podle ustanovení § 17 odst. 5 věta druhá zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění účinném pro rok 2008 (dále jen „zákon o správě daní a poplatků“), jak zcela mylně dovozuje krajský soud. Zástupci stěžovatelky bylo proto správně doručováno žalobou napadené rozhodnutí opakovaně, přičemž účinky doručení nastaly právě až ke dni 15. 3. 2008 (převzetím). Lhůta k podání žaloby proto nebyla stěžovatelkou zmeškána. Tím, že se krajský soud odmítl nezákonně zabývat vznesenou správní žalobou stěžovatelky, resp. konkrétními námitkami v obsaženými, zatížil své rozhodnutí nejen nepřezkoumatelností ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., ale současně zasáhl do ústavního práva stěžovatelky na přístup k soudu ve smyslu ustanovení čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Ze všech uvedených důvodů proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud usnesení krajského soudu ze dne 3. 5. 2010, č. j. 29 Ca 101/2008 – 35, zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalované finanční ředitelství v Brně, ač bylo s kasační stížností řádně obeznámeno, se k této nevyjádřilo.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené usnesení krajského soudu v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán při tom rozsahem a důvody, které uplatnila stěžovatelka v podané kasační stížnosti a došel k závěru, že kasační stížnost je opodstatněná.

Podle § 46 odst. 1 písm.b) s. ř. s. nestanoví-li tento zákon jinak, soud usnesením odmítne návrh, jestliže návrh byl podán předčasně nebo opožděně.

Podle ustanovení § 72 odst. 1 s. ř. s. lze žalobu podat do dvou měsíců poté, kdy rozhodnutí bylo žalobci oznámeno doručením písemného vyhotovení nebo jiným zákonem stanoveným způsobem, nestanoví-li zvláštní zákon lhůtu jinou. Lhůta je zachována, byla-li žaloba ve lhůtě podána u správního orgánu, proti jehož rozhodnutí směřuje.

Podle ustanovení § 10 odst. 3 věta třetí zákona č. 337/1992 Sb. o správě daní a poplatků (dále jen „zákon o správě daní a poplatků“) zástupce jedná v rozsahu plné moci udělené písemně nebo ústně do protokolu.

Podle § 17 odst. 5 věta druhá zákona o správě daní a poplatků nevyzvedne-li si příjemce písemnost do patnácti dnů od uložení, považuje se poslední den této lhůty za den doručení, i když se příjemce o uložení nedozvěděl.

Podle ustanovení § 17 odst. 7 věta druhá zákona o správě daní a poplatků pokud má zástupce příjemce plnou moc omezenou na určité úkony, doručuje se písemnost vztahující se k takovým úkonům příjemci i jeho zástupci.

Podle ustanovení § 32 odst. 1 zákona o správě daní a poplatků lze v daňovém řízení ukládat povinnosti nebo přiznávat práva jen rozhodnutím. Tato rozhodnutí jsou pro příjemce právně účinná jen, jsou-li jim řádným způsobem doručena nebo sdělena, pokud tento nebo zvláštní zákon nestanoví jinak.

Nejvyšší správní soud nejprve obecně předesílá, že rozhodnou otázkou pro posouzení včasnosti podané žaloby je okamžik doručení žalobou napadeného správního rozhodnutí (rozhodnutí žalovaného). Je tomu tak proto, že pokud by toto rozhodnutí nebylo doručeno v souladu se zákonem (zákonem předvídaným způsobem), popřípadě by v řízení před krajským soudem byl prokázán opak (srov. § 17 odst. 12 zákona o správě daní a poplatků), mohla by být žaloba i předčasná. Teprve až po té, co bude na jisto postaveno, ke kterému dni bylo žalobou napadené rozhodnutí účinně doručeno stěžovatelce, lze na jisto postavit, zda je její žaloba včasná (podaná ve lhůtě dle § 72 s. ř. s.), či nikoliv.

Otázkou určení okamžiku, kdy je rozhodnutí v daňovém řízení řádně a účinně doručeno se naposledy zabýval Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 17. 6. 2010, č. j. 7 Afs 48/2010 - 65. V tomto rozhodnutí kasační soud vyslovil právní názor, že: „*Je-li třeba doručovat písemnost (rozhodnutí) v daňovém řízení současně příjemci i jeho zástupci, je okamžikem jejího oznámení ve smyslu § 72 odst. 1 s. ř. s. až okamžik, kdy je doručena poslednímu z nich*“.

Mezi účastníky nebylo sporu a vyplývá to i z obsahu předloženého spisu (založené plné moci ze dne 18. 4. 2007, č. j. 109063/07), že plná moc k zastupování stěžovatelky v daňovém řízení Ing. R. L. je plnou mocí omezenou. To znamená, že lhůta k podání správní žaloby byla v předmětné věci odvislá od okamžiku, kdy bylo žalobou napadené rozhodnutí žalovaného řádně (v souladu se zákonem) doručeno jak jeho příjemci, tak i jeho zástupci. V tomto směru mezi účastníky řízení nebylo ani sporu o to, kdy bylo rozhodnutí

žalovaného stěžovateli účinně doručeno. Je tomu tak s ohledem na to, že základní náležitost správní žaloby - uvedení okamžiku doručení napadaného rozhodnutí (§ 71 odst. 1 písm. a) s. ř. s.) - den 15. 3. 2008 nebyl žalovaným finančním ředitelstvím zpochybněn (srov. § 120 odst. 4 o. s. ř.).

Naopak z podané žaloby a k ní podaného vyjádření žalovaného odvolacího správního orgánu (finančního ředitelství) jednoznačně vyplývá, že stěžovatelka v zásadě žalovanému vytýkala nesprávné právní posouzení věci a vady v řízení před správním orgánem. V tomto směru se i ubíralo vyjádření finančního ředitelství, v němž popřelo vytčená pochybení správních orgánů.

Usnesení krajského soudu je nezákonné..

Jak již nesčetněkrát judikoval Nejvyšší správní soud, je řízení před správními (krajskými) soudy vázáno striktní dispoziční zásadou (§ 75 odst. 2 s. ř. s.). To znamená, že krajský soud přezkoumává správní rozhodnutí vždy v mezích žalobních bodů napadené výroky rozhodnutí, není-li povinen posuzovat rozhodné skutečnosti z úřední povinnosti. Tak je tomu například v případech, je-li správní rozhodnutí nicotné (§ 76 odst. 2 s. ř. s.) nebo byla-li žalobci uložena povinnost bez toho, že by zde byla kompetence správního orgánu rozhodnout o této povinnosti - např. z důvodu prekluze práva správního orgánu (srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 29. 4. 2010, sp. zn. III. ÚS 1341/08 nebo nález ze dne 6. 5. 2009, sp. zn. I ÚS 1419/07).

Před tím než krajský soud přistoupí k meritornímu přezkoumání žalobou napadeného rozhodnutí je ovšem povinen uvážit otázku, zda vůbec jsou dány podmínky řízení k meritornímu posouzení věci (přezkoumání napadeného rozhodnutí v mezích žalobních bodů). Krajský soud proto v zásadě postupoval v souladu se zákonem, pokud se nejprve zabýval otázkou včasnosti podané žaloby.

Krajský soud ovšem zásadně pochybil, pokud za daného skutkového stavu bez dalšího sám zaujal stanovisko o opožděnosti podaného žalobního návrhu a žalobu odmítl. Je tomu jednak pro to, že je základním právem účastníků řízení vyjádřit se před rozhodnutím ve věci k zásadním skutkovým okolnostem na nichž rozhodnutí soudu závisí. Stejně tak je právem účastníků řízení předkládat (navrhovat) soudu důkazní prostředky svědčící jejich skutkovým i právním tvrzením obsaženým v žalobě. Na uvedená oprávnění účastníků řízení ovšem krajský soud při svém rozhodování nereflektoval. Neumožnil stěžovatelce (přiměřeně i finančnímu ředitelství), aby ke svým tvrzením obsaženým v žalobě (vyjádření k žalobě) stran okamžiku doručení žalobou napadeného rozhodnutí - tj. základní náležitosti žaloby podle § 71 odst. 1 písm. a) s. ř. s. - předložila důkazy nebo alespoň navrhla provedení takových důkazních prostředků, které by jejímu tvrzení o včasnosti podané žaloby svědčily, resp. vyvrátily pochybnosti krajského soudu o této otázce.

Uvedené pochybení je o to závažnější, že nastalo za situace, kdy o tak zásadní okolnosti, jako je okamžik doručení rozhodnutí a od něj se odvíjející počátek běhu lhůty k podání žaloby, nebylo mezi účastníky sporu. Bylo proto naopak povinností krajského soudu, pokud došel k závěru, že žalobou napadené rozhodnutí bylo stěžovatelce doručeno (oznámeno) ve skutečnosti v jiný den, než tato výslovně deklarovala v žalobě, aby jí spolu s

řádným poučením (§ 37 odst. 5 s. ř. s. ve spojení s § 43 O. S. Ř) umožnil se k této okolnosti vyjádřit a předložit k tomuto svému skutkovému tvrzení relevantní důkazy. Teprve pokud by stěžovatelka na výzvu soudu řádně a nereflektovala, a své tvrzení o včasnosti žaloby nepodepřela důkazními návrhy, bylo by na místě její žalobu odmítnout. Tak tomu ale v této věci nebylo. Uvedené pochybení krajského soudu je proto nejen zatíženo vadou v řízení před krajským soudem, ale také ve svém důsledku, jak je přiléhavě poukazováno v kasační stížnosti, porušuje právo stěžovatelky na přístup k soudu ve smyslu ustanovení čl. 36 Listiny.

Nejvyšší správní soud proto konstatuje, že je povinností správního soudu, pokud dospěje oproti žalobci k závěru, že napadené rozhodnutí bylo doručeno (oznámeno) žalobci v jiný den než v den jak bylo uvedeno v žalobě, a tato okolnost by měla mít za následek odmítnutí žaloby pro opožděnost, umožnit žalobci vyjádřit se k této okolnosti a navrhnout na podporu svých tvrzení důkazní prostředky. Teprve po té lze uvážit otázku včasnosti podané žaloby. Pokud tak krajský soud neučiní a bez dalšího žalobu odmítne, tak jak to učinil v této věci, zatíží své řízení vadou, která ve svém důsledku mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, resp. měla za následek, že o věci samé nebylo vůbec rozhodováno. Usnesení o odmítnutí žaloby založené na takové vadě řízení před krajským soudem Nejvyšší správní soud zruší pro jeho nezákonnost.

Z výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že usnesení krajského soudu ze dne 3. 5. 2010, č. j. 29 Ca 101/2008 – 35, je nezákonné ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., a proto jej podle § 110 odst. 1 věta první před středníkem s. ř. s. zrušil a věc vrátil Krajskému soudu v Brně k dalšímu řízení.

Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu, a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je tento soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

V dalším řízení pak bude na krajském soudu, aby postupoval předestřeným způsobem a znovu posoudil otázku včasnosti žaloby.

Nejvyšší správní soud rozhodl o kasační stížnosti rozsudkem bez jednání, protože mu takový postup umožňuje ustanovení § 109 odst. 1 s. ř. s.

V novém rozhodnutí krajský soud rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. srpna 2010

JUDr. Jaroslav Hubáček
předseda senátu